

VAN KAMPEN, KAREN

Știința viselor / Karen Van Kampen. - București : Bookzone, 2026

ISBN 978-630-305-813-9

159,9

Traducător: **Diana Ciornenschi**

Redactor: **Crenguța Nicolae**

Grafician copertă: **Dacian Neagu**

Tehnoredactor: **Anca Marisac**

THE BRAIN NEVER SLEEPS

Copyright © 2026 by Karen van Kampen

This edition is published by arrangement with Transatlantic Literary Agency Inc.

All rights reserved.

© Bookzone 2026, pentru prezenta ediție

Toate drepturile rezervate pentru limba română.

Nicio parte a acestei lucrări nu poate fi stocată

sau reprodusă fără acordul editurii.

Editura Bookzone

Șoseaua Berceni nr. 104, sector 4, București

Comenzi și informații:

Telefon: 031-433.50.68

E-mail: office@bookzone.ro

www.bookzone.ro

KAREN VAN KAMPEN

ȘTIINȚA VISELOR

Ce se petrece în creier noaptea
și cum îți influențează sănătatea,
memoria și creativitatea

Bookzone
BUCUREȘTI, 2026

NOTA AUTOAREI

AM ÎNCEPUT SĂ MĂ DOCUMENTEZ ȘI SĂ SCRUI „CARTEA despre vise”, așa cum îi spuneam la noi în casă, în urmă cu două decenii. Interviuurile, experimentele legate de vise, munca de cercetare și propriile mele vise au avut loc de-a lungul a mulți ani, în numeroase locuri. Am vizitat laboratoare de studiere a viselor în Canada și în Statele Unite. Manuscrisul meu a făcut chiar și un ocol transatlantic până la Londra, în Anglia, unde am locuit câțiva ani. Printr-o coincidență, apartamentul nostru fermecător, dar în care sufla mereu un aer rece, se afla la câțiva pași de casa în care Sigmund Freud și-a petrecut ultimele zile.

Un proiect editorial atât de îndelungat mi-a oferit șansa să-mi consemnez visele și să reflectez asupra lor pe parcursul sarcinii și în primele luni de maternitate, dar și să descopăr modul în care astfel de evenimente definitive ne pot modela visele. Noapțile nedormite, zumzetul neîncetat al aparatului cu sunete de ploaie al fiului nostru și coșmarurile în care îl pierdeam într-o mulțime mi-au permis să observ efectele pe care un somn de slabă calitate și preocupările de peste zi le au asupra viselor noastre. Tabloul este completat de visele mele recente, pe alocuri haotice, care marchează evoluția schimbărilor, planificate sau nu, din carieră și din viața de zi cu zi.

De-a lungul anilor, am avut ocazia să întâlnesc și să învăț de la unii dintre cei mai importanți cercetători din lume în domeniul viselor, dintre care unii nu mai sunt

astăzi printre noi. Ori de câte ori a fost posibil, am luat legătura cu oamenii de știință, cercetătorii și visătorii pasionați care și-au împărtășit cu generozitate timpul și cunoștințele pentru a-mi confirma detalii din conversațiile noastre, dintre care unele avuseseră loc cu mulți ani în urmă. Am dobândit astfel o apreciere mai profundă și o înțelegere mai bună a viselor, acest tărâm misterios și adesea trecut cu vederea al existenței, la care avem cu toții acces – iar pentru asta voi fi mereu recunoscătoare.

CUPRINS

INTRODUCERE <i>Arta și știința visării</i>	II
<i>Capitolul unu</i> EFECTUL FREUD	25
<i>Capitolul doi</i> SUIȘURILE ȘI COBORÂȘURILE SOMNULUI	49
<i>Capitolul trei</i> LATURA ÎNTUNECATĂ A MINȚII CARE VISEAZĂ	79
<i>Capitolul patru</i> VISELE ȘI SĂNĂTATEA MINTALĂ	101
<i>Capitolul cinci</i> SPAȚIUL SIGUR AL VISELOR	137
<i>Capitolul șase</i> DIN CE SUNT PLĂMĂDITE VISELE	165
<i>Capitolul șapte</i> CUM SE FIXEAZĂ AMINTIRILE	185
<i>Capitolul opt</i> VIAȚA FĂRĂ FILTRU	211
<i>Capitolul nouă</i> PUTEREA VISELOR MARI	233
<i>Capitolul zece</i> PUTEREA VISELOR MĂRUNTE	253
<i>Capitolul unsprezece</i> ODISEEA VISELOR	295
<i>Capitolul doisprezece</i> INGINERIA VISELOR: URMĂTOAREA FRONTIERĂ	325

Capitolul treisprezece CONCLUZIE: INTEROCEPȚIA VISELOR	355
TRUSA DE INSTRUMENTE A VISĂTORULUI	361
MULȚUMIRI	371
NOTE	375

INTRODUCERE

Arta și știința visării

ÎN 1932, TABLOUL LUI SALVADOR DALÍ „PERSISTENȚA memoriei” a fost expus la New York. Poate îl cunoști sub numele de „Ceasurile topite” sau „Ceasurile moi”. Este o operă de artă intimă, în ciuda dimensiunilor sale impresionante pe pânză și a faptului că pe pereții camerelor de cămin din întreaga lume e plin azi de reproduceri miniaturale ale ei. Artistul suprarealist spaniol ne invită în lumea lui aflată la granița dintre realitate și fantezie, pe care o numea „fotografii de vise pictate manual”.

În fundal se întinde un cer albastru nesfârșit, iar stâncile abrupte ale muntelui Pani se înalță deasupra coastei Cataloniei, în Spania, de unde provenea Dalí. Acest detaliu ne ancorează ferm în lumea reală, chiar dacă o privim de la distanță. În prim-plan apar celebrele ceasuri moi ale lui Dalí. Artistul le numea „camembertul timpului”, inspirat de momentul în care, privind o farfurie cu brânză franțuzească moale, a văzut-o topindu-se la soare. În mijlocul picturii se află o siluetă. Pare a fi profilul unei persoane, cu genele lungi și fine ale unui ochi închis, un nas ascuțit, asemănător unui cioc, și gura întredeschisă. Este oare Dalí? Doarme? S-ar putea ca totul să fie un vis?

Este un amestec de permanență și efemeritate, de lumini și umbre, aparținând acestei lumi și totodată alteia. Dalí era chinuit de teama de insecte și de senzația

Capitolul unu

EFECTUL FREUD

CÂND LOCUIAM LA LONDRA, ÎN URMĂ CU CÂȚIVA ANI, treceam zilnic pe lângă o statuie din bronz înnegrit, în drum spre Finchley Road, o arteră aglomerată, mohorâtă, dar foarte utilă, ticsită de magazine și tot felul de servicii, din nord-vestul Londrei. În zilele înorate, statuia părea ștearsă și mută. Când turna cu găleata, când ploua mărunț sau când burnița – cum se întâmplă atât de des în Londra –, picături grele de apă se adunau pe vârful nasului personajului, apoi cădeau, plescăind, într-o baltă formată în poala sa. În zilele însorite și magice, când plafonul de nori se ridica deasupra orașului și lăsa la vedere un cer vast și albastru, statuia strălucea. Dar eu nu observam nimic din toate astea. Tocmai născusem și împingeam căruciorul pe străzile pietruite ale noului meu cartier, încercând să-mi croiesc drum prin ceața deasă și dezorientantă a lipsei de somn.

Într-o zi, soțul meu mi s-a alăturat în drumul spre magazine. Am luat-o pe scurtătură spre Waitrose, strecurându-ne pe străduțe lăturalnice și înguste, trecând pe lângă magazinul de vinuri din cartier, pe lângă farmacie și cafenea. Când am cotit spre Finchley Road, Dimitri s-a oprit și a ridicat privirea. De sus, ne privea statuia unui bărbat chel, cu barbă și sprâncene ridicate, iscoditoare, îmbrăcat într-un elegant costum din trei piese. Stătea

„așezat, cu mâinile proptite în șolduri, aplecat spre drum, scrutând mulțimea de trecători.

„Ia uite, e Freud”, a spus Dimitri.

De sus, mă privea părintele psihanalizei, neurologul austriac care a popularizat interpretarea viselor și omul rămas cunoscut pentru afirmația că visele nu sunt nimic altceva decât o încercare de a ne îndeplini dorințele refulate. Am încremenit, cu ochii mari, de parcă aș fi văzut pentru prima dată locul. Odată ce mi-am ridicat privirea dinspre cărucior, am observat un indicator spre Muzeul Freud, aflat chiar după colțul următor. De aproape jumătate de an, locuiam la doar câteva străzi distanță de casa în care Freud își petrecuse ultimele zile.

Poate te întrebi cum de am fost atât de neatentă. Ei bine, în primul rând, eram o proaspătă mamă, aflată la mii de kilometri distanță de familie și prieteni. Când Alexander avea opt săptămâni, eu și Dimitri ne-am împachetat toate bunurile pământești, care la acea vreme se rezumau mai ales la mobilier de la IKEA și jucării pentru bebeluși zgomotoase și viu colorate, alături de zeci de cutii pline de materiale de cercetare pentru această carte, pe care o începusem cu mulți ani în urmă. Ne-am mutat din Toronto în Belsize Park, în nordul Londrei, un cartier verde, cu o atmosferă fermecătoare de sat, plin de cărucioare, câini și magazine de cartier înșirate de-a lungul străduțelor pietruite și șerpuitoare. Curând, aveam să-mi dau seama că trăiam o ironie crudă. Tatăl meu este medic somnolog și, pe când eram copil, a deschis unul dintre primele laboratoare independente de somnologie din Canada. În familia noastră se discuta mult despre importanța somnului. Foarte mult. Iar fiul meu nou-născut a decis că nu-i plăcea să doarmă noaptea. Și, ca ironia să fie completă, eu scriam o carte despre vise. Sunt sigură că Freud ar fi avut ceva de spus despre toată situația asta.

Lumea din jurul meu părea desprinsă dintr-un vis, deopotrivă stranie și familiară. Mai vizitasem Londra de-a lungul anilor, așa că orașul avea deja un aer ușor cunoscut. Îmi aminteam de plimbări lungi prin Hyde Park, de vânători de comori printre tarabele din Camden Market și de momentele în care îi aplaudam pe artiștii stradali ce făceau trucuri de magie, executau acrobații și cântau operă pe caldarâmul din Covent Garden. Și totuși, eram atât de privată de somn, încât priveam lucrurile cu alți ochi. Funcționam într-un alt registru, foarte asemănător visului, care îmi modela felul în care percepeam lumea din jur. Dintr-o zi întreagă nu rămâneam decât cu frânturi de amintiri. Nu-i de mirare că trecuseră luni întregi fără să observ că Freud mă privea de sus.

Dar nu aveam nevoie de o statuie ca să simt prezența lui Freud. A fost unul dintre cei mai influenți gânditori ai secolului al XX-lea. Rămâne adânc înrădăcinat în cultura și în psihicul nostru colectiv. Deși Freud nu a fost primul care a studiat visele, munca lui a propulsat studiul viselor în secolul următor. Până în ziua de azi, simpla menționare a numelui său poate stârni dezbateri aprinse. Unii ar spune că visele încă poartă povara moștenirii psihanalitice. Și, deși unele dintre ideile lui Freud sunt învechite și au fost infirmate de oamenii de știință, câteva dintre teoriile lui au pus bazele unor direcții de cercetare care continuă și astăzi. Au trecut mai bine de 125 de ani de când Freud a publicat *Interpretarea viselor*, iar această figură măreață și controversată continuă să fie citată de studenți, cercetători și visători pasionați. Până și elevii de școală primară știu cine este Freud. El a deschis calea către enigmatică minte inconștientă. Așa că am hotărât că ar fi cazul să fac o vizită în ultima locuință și ultimul refugiu al lui Freud, epicentrul analizei viselor.

CASA DE PE MARESFIELD GARDENS NR. 20 este o clădire impunătoare din cărămidă roșie, cu ferestre cu rame albe dispuse pe trei niveluri, garduri vii tunse impecabil și un migdal înflorit pe care Freud obișnuia să-l admire. În ziua minunat de însorită de primăvară în care am fost acolo, cu mulți ani în urmă, Bobby, bătrânul câine de pază al muzeului, moțăia sub bolta de flori albe, ignorându-mă când înaintam pe alea pietruită și treceam pragul ușii de la intrare. Înăuntru, holul era spațios și elegant, cu o scară în spirală și podele de lemn lustruit. În dreapta mea, o ușă îngustă ducea într-o încăpere întunecată și tăcută. Mirosea a cărți vechi; mireasma trabucurilor atât de îndrăgite de Freud se risipise de mult.

Acesta era cabinetul lui Freud, locul unde a scris și și-a primit pacienții între 1938 și 1939, în ultimul an al vieții sale. Spre sfârșitul anilor 1930, pe măsură ce naștii puneau stăpânire pe Austria, Freud știa că se află într-un pericol iminent. Se număra printre scriitorii evrei ale căror cărți fuseseră arse de germani. Așa că s-a refugiat la Londra, unde a locuit în exil. Comparând condițiile de trai ale familiei lui din Viena cu cele din Londra, Freud a scris în jurnal că trecuseră de la „sărăcie la pâine albă”.¹

Cabinetul lui era spațios și impunător, de vreo cinci ori mai mare decât propriul meu spațiu de scris. Se întindea pe toată lungimea casei și avea ferestre înalte la ambele capete, cu vedere spre curtea din față și cea din spate. Rafturile închise la culoare, pline de volume legate în piele, ajungeau până la tavanul înalt. În fața bibliotecii stătea o scară de lemn cu patru trepte, cu marginile rotunjite și tocite de pantofii eleganți ai lui Freud, care urca pe ea ca să ajungă la cărțile greu accesibile.

Dacă draperiile de catifea vișinie ar fi fost date laoparte, aș fi putut zări grădina luxuriantă din spatele

casei, unde lui Freud îi plăcea să se relaxeze pe un șez-long-balansoar, la umbra baldachinului. Obișnuia să-și ia hârtiile acolo și să citească stând cu picioarele ridicate, oprindu-se din când în când ca să stea de vorbă cu vizitatorii. Lângă fereastra din spate am găsit faimoasa lui canapea de psihanaliză, acoperită cu un covor odinioară colorat, ale cărui modele în nuanțe de albastru regal, vinețiu și crem erau acum șterse și uzate. Mi-am imaginat pacienții cu capul sprijinit de două perne, acum turtite, relatându-și în detaliu visele în timpul ședințelor de terapie. Freud îi asculta din fotoliul lui de catifea verde-pădure, așezat la capătul canapelei, în afara câmpului lor vizual, încurajându-i să-și lase mintea să rătăcească.

La sfârșitul secolului al XIX-lea, Freud a adus în prim-plan psihanaliza, o tehnică de psihoterapie care explorează mintea conștientă și inconștientă cu scopul de a scoate la lumină și de a analiza fanteziile și temerile oamenilor. Pentru a descoperi ce anume tulbura psihicul uman, Freud a conceput metoda asocierii libere, cerându-le pacienților să spună tot ce le trecea prin minte, indiferent cât de absurde sau neînsemnate li s-ar fi părut acele gânduri. Totuși, el a descoperit că mintea conștientă nu era dispusă să dezvăluie totul. Freud credea că visele sunt sediul instinctelor noastre fundamentale, inclusiv sexualitatea, agresivitatea și iubirea de sine. Unele dintre instinctele noastre sunt prea dureroase, prea stânjenitoare sau prea compromițătoare pentru a fi suportate de conștientul nostru fragil, așa că sunt ținute captive în inconștient. Freud se folosea de interpretarea viselor pentru a analiza și elibera instinctele și dorințele, inclusiv pe cele refulate.

Deși Freud a studiat visele pacienților, ale colegilor și ale prietenilor, subiectul lui constant era el însuși. Fusesse fascinat de vise încă din copilărie și fusesse dintotdeauna un visător avid, care își observa și își consemna

ficțiunile nocturne într-un jurnal. Prin *Interpretarea viselor*, Freud a vrut să arate cum puteau fi folosite metodele lui de interpretare pentru a scoate la iveală sensurile stratificate ale viselor.

Potrivit lui Freud, există două tipuri de conținut oniric ce pot fi analizate. Există conținutul manifest, adică ceea ce ne amintim atunci când ne trezim. Acesta include ceea ce Freud numea „resturi diurne”: referințe sau frânturi din evenimentele zilei precedente. Conținutul manifest nu ar trebui să aibă sens de la sine. Freud credea că adevărata semnificație a unui vis se găsește în conținutul său latent, stratul nevăzut al visului. Acesta cuprinde dorințele și instinctele noastre mascate. Reflec-tând asupra asocierilor, experiențelor și emoțiilor noastre personale, putem interpreta conținutul latent al viselor și le putem descoperi sensurile ascunse.

Freud este celebru pentru tendința lui de a vedea semnificații erotice în obiectele aparent banale ale vieții. „Majoritatea simbolurilor onirice servesc la reprezenta-rea persoanelor, a părților corpului și a activităților investite cu interes erotic”, scria Freud într-o completare din 1911 la lucrarea *Despre vis*, o versiune condensată a *Interpretării viselor*. „Armele ascuțite, obiectele lungi și rigide, cum ar fi trunchiurile de copac și bastoanele, reprezintă organele genitale masculine, în vreme ce dula-purile, cutiile, trăsurile sau cuptoarele pot reprezenta uterul.” Cu toate acestea, Freud nu credea că toate dorin-țele noastre au o încărcătură sexuală. El considera că suntem motivați și de alte instincte, inclusiv de agresivi-tate și narcisism.

Freud a formulat ideea că visele sunt încercări de împlinire a unei dorințe, analizând unul dintre propriile vise, cunoscut sub numele de „Injectia Irmei”. În vis, Freud se afla la o reuniune mare, unde a văzut-o pe paci-enta lui, Irma. Au stat de vorbă despre starea ei de

sănătate, iar el i-a spus, destul de tăios, că dacă încă avea dureri era doar vina ei. Irma i-a spus lui Freud că habar nu avea cât de mult suferea fizic. El a fost surprins de chi-pul ei palid și umflat. Examinând-o mai îndeaproape, a descoperit că avea o infecție și a realizat că aceasta fusese provocată de o injecție făcută de unul dintre prietenii medici ai lui Freud, care folosisese o seringă nesterilizată.

Freud a reflectat asupra visului său. „Refuz să fiu învinovățit pentru durerea pe care încă o simte”, a scris el. „Dacă este vina Irmei, atunci nu poate fi vina mea. Oare aceasta să fie intenția visului?”² Freud s-a întrebat dacă nu cumva își dorea să fie eliberat de orice răspun-dere pentru starea precară a pacientei sale. A început apoi să-și facă griji legate de sănătatea soției lui, de com-petența sa ca medic și de amintirea bolii prin care trecuse fiica lui. Straturile de semnificații ale visului erau aseme-nea foilor subțiri și transparente ale unei cepe, pe care Freud le înlătura pe rând, pentru a scoate la iveală ade-văruri ascunse.

Într-o noapte, pe când locuiam la Londra, am visat că stăteam pe marginea patului, neputând să-mi stăpâ-nesc tremurul mâinilor pe când sunam la poliție ca să anunț dispariția soțului meu. Dimitri era dispărut de câteva zile, iar Alexander nu se mai oprea din plâns. Mi-am strâns familia și prietenii ca să răscolim orașul în căutarea lui, dar nu l-am putut găsi nicăieri. Când plân-setele de foame ale băiețelului meu m-au trezit, mi-am întors privirea și l-am văzut pe Dimitri dormind dus lângă mine. De câteva zile, lucra până târziu și ajungea acasă mult după ce eu mă dusesem deja la culcare. Așa că visul meu avea sens. Nu mă temeam că avea să dispară eu adevărat. Îmi doream pur și simplu să petrecem mai mult timp împreună.

Cam în aceeași perioadă, am visat că îmi cădeau încet dinții, unul câte unul, iar în acest vis recurent, care

se desfășura într-un alt vis, sinele meu adormit se trezea sufocându-se cu bucățele de smalt. Am descoperit ulterior că visele despre dinți sunt destul de frecvente. Un studiu a arătat că 39% dintre participanți avuseseră vise legate de dinți, în timp ce 16,2% aveau vise recurente în care dinții le putrezeau, se rupeau sau le cădeau.³ Există oare un motiv psihologic în spatele viselor mele despre dinți? Eu cred că are legătură cu faptul că scrâșnesc din dinți atunci când sunt stresată. De altfel, un studiu recent a arătat că visele despre dinți sunt corelate cu iritațiile dentare.⁴ Așa că, dacă avem tensiune la nivelul maxilarului, s-ar putea să integrăm această senzație în visele noastre.

De unde își ia mintea noastră conținutul pentru vise? Potrivit lui Freud, există două surse principale: amintirile din trecut, care includ emoții și experiențe din copilărie, precum și „resturile diurne” ale unor evenimente recente, mai ales din ziua precedentă. La scurt timp după ce s-a logodit cu Martha, Freud i-a scris despre visele sale, pe care le-a descris drept haotice și greu de stăpânit. Freud a observat că visa adesea teme pe care le atinsese doar tangențial în viața de zi cu zi, înainte de a-și îndrepta atenția în altă parte. De atunci, oamenii de știință au dezvoltat conceptul de resturi diurne și au demonstrat că aducem în vise grijile și preocupările de peste zi, scoțând astfel la iveală lucrurile cu adevărat importante pentru noi.

Pentru a descifra sensul viselor noastre, Freud credea că trebuie să folosim instrumente mentale precum condensarea și deplasarea. Condensarea apare atunci când o varietate de gânduri, emoții sau asocieri se contopesc și dau naștere unei singure imagini sau unui singur element oniric. Astfel, o singură imagine ajunge să poarte mai multe sensuri. Deplasarea se produce atunci când emoțiile legate de un anumit eveniment sau de o anumită

persoană sunt transferate, sau deplasate, asupra unui lucru fără legătură aparentă, care poate părea mai puțin amenințător sau poate fi o țintă mai acceptabilă pentru acele emoții – cum ar fi furia. Să spunem că cineva a avut o ceartă cu partenerul său. Poate că, în vis, dă cu genunchiul într-o comodă masivă și începe să țipe la piesa de mobilier, vărsându-și furia pe acel obiect neînsuflețit.

Artefactele nopții

STÂND ÎN PENUMBRA BIROULUI SĂU slab luminat, mi l-am imaginat pe Freud acolo, meditănd asupra teoriilor sale despre vise. Biroul era așezat mai departe de fereastră, astfel încât soarele să nu bată direct pe hârtiile lui. Freud era dreptaci, iar această poziționare făcea ca lumina să-i cadă mereu peste umărul stâng. Biroul părea mic în mijlocul încăperii vaste, care păstra atmosfera cabinetului său din Viena. Freud și-a descris noua casă drept spațioasă, confortabilă și luminoasă, în ciuda ferestrelor cu ghilotină prin care se strecura aerul rece al Londrei. Dar locuința nu a devenit cu adevărat „acasă” până când nu a reușit să-și recupereze prețioasa colecție de antichități. Când a fugit de naziști, Freud a fost nevoit să-și lase obiectele de preț la Viena. După multe luni chinuitoare, germanii i-au restituit bunurile. Când acestea au ajuns la reședința din Maresfield Gardens, el a scris în jurnal că, în sfârșit, „scăpase de naziști”.⁵

Freud a colecționat peste două mii de statuete, busturi, basoreliefuri și gravuri din Roma, Egipt și Grecia. Era fascinat de civilizațiile antice și de lucrurile pe care oamenii le venerau sau de care se temeau, de spiritele și zeii care le apăreau în vise și care le ocupau gândurile de peste zi. Așa cum studia visele pe care mintea conștientă le refulase, el studia și obiectele

descoperite după ce fuseseră îngropate și pierdute vreme de ani întregi. Și, odată cu fiecare nou artefact, dezgropa încă un mister al umanității. Freud i-a spus odată unuiia dintre pacienții lui că psihianalistul, asemenea arheologului, trebuie să dea laoparte strat după strat din psihicul pacientului pentru a descoperi cele mai valoroase comori.

În timp ce priveam șirul înghesuit de statuete de pe biroul lui, mi-am imaginat acele priviri ațintite asupra sa în timp ce lucra. Se spune că starea de spirit a lui Freud se reflecta în obiectele de pe biroul lui. A *Guide to the Freud Museum* le descrie drept instrumentele de gândire și ustensilele imaginației sale. Privindu-i îndrăgita colecție de antichități, mi-am imaginat că pot să întrevăd sinele lăuntric al lui Freud. Acesta este firul nevăzut care leagă întreaga sa colecție. Iar firul este însuși inconștientul lui Freud, dezvăluit tridimensional.⁶

Obiectul care ocupa locul central era o statueta romană din bronz reprezentând-o pe Atena, pe care prietena lui, prințesa Marie Bonaparte, stră-strănepoata împăratului francez Napoleon, o scosese pe furiș din Viena. Zeița înțelepciunii și a războiului purta o platoșă împodobită cu capul Medusei. Brațul îi era ridicat, gata să-și arunce sulita care, de fapt, îi lipsea din mână. În șirul de figurine se afla și celebrul sfinx din secolul al V-lea î.H. Era pe jumătate leu, pe jumătate femeie, cu labele mari și trupul puternic al unui animal, dar cu sânii ascuțiți și un chip blând, feminin. Se crede că această statuie a fost sursa de inspirație pentru complexul lui Oedip, teoria psihianalitică a lui Freud bazată pe mitul grecesc al lui Oedip, cel care, fără să știe, s-a căsătorit cu propria mamă și și-a ucis tatăl.

Freud a fost copleșit de durere după moartea tatălui său, în 1896. Retrăgându-se în sine, a fost izbit de acest „adevăr”: că ne iubim și ne adorăm părintele de sex opus, în timp ce îl urâm pe părintele de același sex. Freud

i-a spus prietenului și confidentului său, Wilhelm Fliess: „Am descoperit, și în cazul meu, [fenomenul de] a fi îndrăgostit de mama și gelos pe tata, iar acum consider că acesta este un eveniment universal al copilăriei timpurii.”⁷ Potrivit lui Freud, trebuie să rezolvăm acest conflict interior, care iese la suprafață în copilărie, dacă vrem să devenim adulți echilibrați.

Pentru Freud, scrierea celebrei sale cărți despre vise a avut o semnificație profund personală, căci în paginile ei și-a împărtășit visele și detalii intime din viața personală. Mulți oameni de știință au luat în derâdere teoria lui psihologică despre vise, respingându-i cartea pe motiv că era scrisă pentru publicul larg. Freud nu s-a îndreptat spre psihianaliză fiindcă ar fi respins studiul creierului. Fusesse pregătit ca neurolog sub îndrumarea unora dintre cei mai buni cercetători ai creierului din acea vreme, un detaliu care lipsește adesea din povestea lui. Existau pur și simplu lucruri pe care studiul creierului nu le putea explica. Este greu de crezut că una dintre cele mai influente și mai citate cărți s-a vândut în doar 351 de exemplare în primii șase ani de la publicare.⁸

Freud a publicat *Interpretarea viselor* în 1900, marcând începutul unui secol nou și incitant în cercetarea viselor. Și totuși, au existat multe descoperiri revoluționare care au prefigurat unele dintre teoriile sale importante despre vise. La mijlocul secolului al XIX-lea, mai mulți cercetători au făcut experimente, folosindu-și adesea propriile vise drept dovezi. Acești pionieri au dus mai departe cercetarea viselor, explorând posibilitățile și limitele minții care visează. Deși unele dintre descoperirile lor au dus la teorii care sunt recunoscute și astăzi, acești oameni de știință curioși și visători pasionați sunt adesea puși în umbră de Freud. Iată câteva dintre poveștile lor.